

ALTIJD BIJ JE

‘U wijst mij de weg naar het leven’

Psalm 16

Colofon

ISBN: 978-94-6369-335-6

© 2025 Buijten & Schipperheijn *Motief*
Amsterdam

Behoudens uitzonderingen krachtens de Auteurswet van 1912 mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Voor het maken van kopieën uit deze uitgave, ook voor zover toegestaan door de Auteurswet, zijn vergoedingen verschuldigd. Voor betaling van vergoedingen en voor toestemming voor het overnemen van gedeelten in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken wende men zich tot de uitgevers. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Voor deze uitgave is gebruikgemaakt van de NBV²¹-vertaling van het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap (NBG).

Omslagontwerp: Marcel Flier (beeld: Shutterstock)
Vormgeving: Andries Mol

Fotografie:

blz. 22-23, 40-41, 94-95 © Paul Abspoel

blz. 4-5, 58-59, 76-77 © Marco van der Straten

blz. 96 auteursportret © Willem Jan de Bruin

Marco van der Straten

ALTIJD BIJ JE

Veertig psalmoverdenkingen
voor jou

Buijten & Schipperheijn *Motief*
Amsterdam

Alles komt tot bloei

Toen we jaren geleden in dit huis kwamen wonen, stonden er twee oude perenbomen in de achtertuin. Mooi samen naast de sloot. Het eerste jaar konden we er nog wat emmertjes stoofteren van plukken. Urenlang stonden ze op zacht vuur te pruttelen, lekker met wat kaneelstokjes en steranijs erdoorheen. Enthousiast vulden we glazen potten om er wat van uit te delen en te bewaren voor de wintermaanden. Het gaf een heerlijk nostalgisch gevoel, helemaal passend bij ons jarendertighuis.

Het werd voorjaar en ik keek hoopvol naar de oude, gebogen takken. Waren er al knoppen te zien? De linker boom was de eerste. Binnen enkele dagen ontvouwde zich prachtige witte bloesem. Wat ongeduldig vroeg ik de andere boom of ze ook van plan was nog iets te gaan doen. Het bleef stil, niet alleen tijdens de dagen erna, maar ook toen de weken zich aaneenregen. De statige oude dame kon er geen leven meer uitpersen. De takken bleven kaal en de perenoogst was dan ook een stuk schraller dan een jaar eerder.

En toch vond ik de kale boom nog steeds mooi, als een kunstige sculptuur tussen het groen. Op een dag versierden we de tuin voor een feest. Ik bedacht dat de oude boom wel mee zou kunnen doen. Die prachtige armen vroegen om wat vrolijke slingers, wie weet zou het de boom een beetje opfleuren voor een volgende lente. Maar toen ik even tegen de stam leunde voelde ik het mis gaan: de boom bleek ondergronds zo vermolmd te zijn, dat deze helemaal loskwam.

Daar stond ik dan, terwijl de boom zichzelf niet meer staande kon houden. En ik ook niet... Ik kon niets anders doen dan haar op de grond te laten vallen.

Hoe anders is het met de boom van Psalm 1. Daar lezen we over een boom die keer op keer blijft verbazen. Sowieso staat ie op een idyllisch plekje:

Hij zal zijn als een boom,
geplant aan stromend water.
Op tijd draagt hij vrucht,
zijn bladeren verdorren niet.
Alles wat hij doet komt tot bloei.

PSALM 1:3

Het is een prachtig begin van het boek Psalmen. Een schets van wanneer je als mens echt gelukkig bent. Dat begint volgens de psalm bij het maken van de juiste keuzes. Door niet aan te schuiven bij mensen die spotten, en door wie kwaad doen niet te volgen. Als ik het snel lees, klinkt dat niet per se moeilijk. Of valt dat in de praktijk tegen? Het kwaad is lang niet altijd zo zichtbaar, maar kan soms sluimerend aanwezig zijn.

Als je de weg van God wilt gaan – en dus volgens de psalmdichter echt gelukkig wilt zijn – dan vind je dicht bij God echte vreugde. Misschien begint dat wel met goed kijken naar een oude perenboom die tot bloei komt. Aan de vruchten kent men tenslotte de boom.

Doorweekt van tranen

Heb je weleens zo lang gehuild dat je kussen er nat van was? Weet je nog waarom dat was? Verdriet om een liefde die voorbijging? Een wanhopig gevoel over een situatie waar je in zat? Intens gemis van iemand die je liefhebt?

Moe ben ik van zuchten,
elke nacht is mijn kussen nat,
mijn bed doorweekt van tranen.
Mijn ogen zijn gezwollen van verdriet,
dof door alles wat mij benauwt.

PSALM 6:7, 8

De schrijver van Psalm 6 doet er nog een schepje bovenop. Niet alleen zijn kussen, maar zijn hele bed is doorweekt van tranen. Dat is een krachtige beeldspraak om uit te drukken hoe intens zijn verdriet is. Hij vreest voor zijn leven. Zo kan het natuurlijk zijn; dat het verdriet zo groot is dat je het gevoel hebt dat het je overspoelt. Als stormachtige golven die over je leven heen slaan. Iedereen die heeft ervaren hoe allesomvattend rouw kan zijn, zal dat gevoel in meer of mindere mate kunnen herkennen. Om je heen is alleen verdriet, als een wolkendek dat je volledig omsluit. Er is niets anders meer: geen straaltje licht, geen frisse bries, geen enkel teken van troost en hoop. Je wilt ook niet anders dan je eraan overgeven. De wereld om je heen bestaat voor even niet. Jij en je verdriet, je rouw, je gemis... het is alles wat er is.

Laat je er niet te snel uithalen door te luisteren naar goedbedoelde adviezen van mensen die willen troosten, maar onbedoeld vaker nog meer pijn doen. Ga er maar doorheen, ervaar je verdriet, voel de pijn, neem de tijd en de rust zo lang als je dat nodig hebt.

De HEER hoort hoe luid ik ween,
de HEER hoort mijn roep om erbarmen
de HEER neemt mijn smeekbede aan.

PSALM 6:9B, 10

Als je je in verdriet door iets wilt laten troosten, laten het dan woorden als deze zijn. Dat God hoort hoe je huilt. Hij ziet je tranen. Van Hem geen lege woorden om de stilte te vullen. Hij accepteert dat je de tijd nodig hebt om je pijn te doorleven. Hij geeft je alle ruimte die je nodig hebt. Tot je de zon weer voorzichtig door de kiertjes van je oogharen toelaat, de mist langzaam oplost en je in de verte weer een vogel hoort fluiten.

Dan is het misschien tijd om de ramen van je leven weer open te zetten, je matras naar buiten te gooien en je longen vol te zuigen met frisse voorjaarslucht. Je verdriet is niet zo maar weg, het reist je leven lang met je mee. Maar je zet weer een stapje naar voren, heel voorzichtig het leven in. Met een hart vol moed – al zinkt die je soms nog in de schoenen – en je ogen gericht op Hem die belooft dat er ooit een dag komt dat Hij alle tranen van je ogen zal wissen. Er zal geen rouw meer zijn, geen pijn. Alleen voluit weten en ervaren dat het goed is.

Tussen de jeneverstruiken

Ik moet flink bukken wanneer ik het pad volg door dit natuurgebied. Diep doorbuigende takken van imposante jeneverbesstruiken lijken te willen verhoeden dat iemand hun territorium betreedt. Als een stuntelende limbodanser passeer ik deze natuurlijke wegversperring. Wat verbaasd kijk ik om me heen. Nooit eerder zag ik zoveel van deze struiken bij elkaar. In de Drentse 'palmbossies' waar ik doorheen wandel is het wat je kunt verwachten. Het gebied is zelfs naar deze struiken vernoemd.

Je zou kunnen zeggen dat ik wat doelloos rondloop. Ik ben nergens naar onderweg, maar probeer in alle rust te genieten van de stilte. Alleen een plezierige symfonie van allerlei soorten vogels begeleidt me op mijn pad. Omdat ik twee dagen voor werkafspraken in deze regio moet zijn, heb ik overnacht in een sfeervol tiny house. Het is hier zo prachtig dat ik besloot om iets anders te gaan ontdekken dan de toetsen van mijn laptop. En zo loop ik nu over een zanderig bospaadje.

Zie ik de hemel, het werk van uw vingers,
de maan en de sterren door U daar bevestigd,
wat is dan de sterveling dat U aan hem denkt,
het mensenkind dat U naar hem omziet?

PSALM 8:4, 5

De natuur kan hier nog voluit haar gang gaan. Oude, moegestreden bomen worden niet geruimd, maar liggen in al

hun broosheid op de grond. Hier hangt een serene rust, los van de waan van de dag. Ik voel een diepe kalmte vanbinnen als ik me realiseer dat dit de handtekening van God is. Zijn schepping vertelt me dat Hij ook nu nog alles overziet. En dat terwijl Hij zijn meesterwerken wel aan ons heeft toevertrouwd, zoals Psalm 8 vertelt, Hij heeft alles aan onze voeten gelegd, ons bijna een god gemaakt.

Wat een verantwoordelijkheid voor ons! En tegelijk ook weer niet. Ik zie prachtige exemplaren van de grove den staan, die waarschijnlijk al langer leven dan ikzelf op aarde ben. Het is een mooie, relativiserende gedachte. Gods schepping gaat door, hoe wij mensen ook proberen om alles naar onze hand te zetten.

Dan hoor ik ineens een luid geblaat tussen dichte struiken rechts van het pad. Als ik het schaap vind, zie ik de stoere hoorns op haar kop. Tevreden graast het dier tussen de heideplantjes door. Even voel ik me als Abraham die een ram tussen de struiken vond. God stuurde het dier naar hem toe als offer in plaats van zijn zoon. Gelukkig mag ik het schaap lekker verder laten struinen. Het geniet net als ik van dit mooie gebied.

HEER, onze Heer,
hoe machtig is uw naam
op heel de aarde.

PSALM 8:10

De wereld op zijn kop

Ken je dat gevoel dat je lijkt te zweven van blijdschap? Dat je zo ontzettend blij bent dat je het wilt uitschreeuwen en juichen? Iedereen moet het horen! Als je de deur uitloopt en je buurman tegenkomt, dan is hij nog niet van je af: 'Moet je nu eens horen, is het niet geweldig?'

Ik wil U loven, HEER, met heel mijn hart,
vertellen van uw wonderdaden.

Ik wil vrolijk zijn, voor U juichen,
uw naam bezingen, Allerhoogste.

PSALM 9:1

Je weet ook waarom je zo blij bent: er was iets in je leven waardoor je niet meer gelukkig kon zijn. Iets of iemand zat je dwars, je kon niet meer genieten van de dag. Die collega die het altijd op jou gemunt had, dat groepje mensen uit de kerk die je met de nek aankeken, een dreigende reorganisatie op je werk waardoor je misschien je baan zou verliezen. Misschien weet je nog een heel ander voorbeeld uit je eigen leven. Wie maakte jou het leven moeilijk?

Wat ben je dan blij als je ervan verlost bent. En als je ervan overtuigd bent dat God je dit heeft gegeven, dan kun je de hele dag wel zingen. Of de stereo aanzetten met het volume op tien. Je zit op de toppen van je dankbaarheid: U alleen, U loof ik, God!

Je zou verwachten dat wanneer je zo blij bent, je een ander ook het goede gunt. Maar deze psalm is er een in de categorie 'oog om oog, tand om tand'.

U hebt volken bedreigd, goddelozen omgebracht,
hun namen uitgewist voor eeuwig.
De vijanden zijn verslagen, uit de herinnering verdwenen.
U vaagde hun steden weg: ruïnes voor altijd.

PSALM 9:6, 7

Misschien is het wel een herkenbaar gevoel dat het die ander eens lekker betaald gezet is? Het maakt je dag stiekem nog een stukje beter: eigen schuld...

Toch gaat het hier verder. In deze psalm is het niet zomaar iemand die nog een appeltje met een ander te schillen had. De verzen die volgen spreken over bloed dat is vergoten, over vijanden van mensen die bij God horen. Zij moeten door God uit de weg worden geruimd, of sterker nog: Hij dóét dat, Hij wreekt de doden die gevallen zijn.

Ik word er even stil van. Wie het nieuws een beetje volgt, kan niet om afschuwelijk geweld heen dat wereldwijd woedt. Het is onvoorstelbaar wat mensen elkaar aan kunnen doen. Als moedwillig mensen worden aangevallen, ontvoerd, gedood... dan denk je misschien ook weleens dat er keihard met de daders moet worden afgerekend.

Toch schuurt het bij me. Ik moet denken aan Jezus, die zoveel jaren nadat deze psalm geschreven werd op aarde kwam. Hij leert ons een andere weg: heb je vijanden lief, kijk eerst naar de balk in je eigen oog... het voelt als de wereld op zijn kop. Maar is dat niet juist een reden om uit volle borst te zingen?

Moge de HEER een burcht zijn voor de verdrukte,
een burcht in tijden van nood.

PSALM 9:10

PSALM 12

Sta op!

De laatste jaren komen er steeds vaker verhalen naar buiten van grensoverschrijdend gedrag. Ook onder christenen komt seksueel misbruik helaas voor. Mensen die dat overkomt dragen de schadelijke gevolgen vaak hun leven lang met zich mee.

Helaas ken ook ik de verhalen van dichtbij. Het is extra schrijnend als een dader blijft ontkennen wat er is gebeurd. Als iemand geen recht wil doen aan het slachtoffer en alleen zijn eigen hachje wil redden.

Grijp in, HEER! Niemand is nog trouw,
geen mens spreekt nog waarheid.
Ze beliegen elkaar allemaal,
vals en verraderlijk is hun woord.

PSALM 12:2

De helft van het aantal vrouwen en een op de vijf mannen heeft te maken gehad met seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dat zijn schokkende cijfers. Niet zelden wordt iemand die dit is overkomen vanuit haar of zijn omgeving ook nog eens opgezadeld met schuld voor wat er gebeurd is. Want had je je niet anders kunnen kleden, waarom ben je niet gevluht, waarom vertel je er nu pas wat over...? Het verdiept het trauma en helpt zeker niet om hier open over te spreken.

HEER, snijd hun valse tongen af,
snoer de monden vol grootspraak
die zeggen: 'Met onze tong zijn we sterk,

onze mond helpt ons, wie kan ons aan?'

PSALM 12:4, 5

Dat de dader in de meeste gevallen een bekende is van het slachtoffer, maakt het extra moeilijk. Wie zal je geloven als een dader blijft ontkennen en niemand getuige was van wat er gebeurde? Zo kan het soms jarenlang doorgaan. Als omstanders wel iets doorhebben van wat er speelt, dan doet men vaak een stap achteruit. Uit angst om erbij betrokken te raken, of omdat de dader een bekende is, of omdat men niet weet wat te doen. Terwijl het zo krachtig is om wel naar voren te stappen en zonder oordeel te luisteren naar het slachtoffer. Psalm 12 spreekt zich in sterke bewoordingen uit tegen leugens en onderdrukking. God kijkt niet weg als jou onrecht wordt aangedaan. Hij luistert niet naar bedrieglijke woorden en zal nooit de kant kiezen van degene die met geweld zijn zin wil krijgen.

'Om hen sta Ik op', zegt de HEER,

'Ik breng de redding die zij verlangen.'

PSALM 12:6B

Het is voor mij een sterke motivatie om me in te zetten tegen onrecht, tegen misbruik. Om samen met anderen te werken aan een veilige kerk, een veilige plek voor iedereen.

Laten we opstaan! Doe het voor jezelf als jou iets is overkomen. Als je wilt, spreek je dan uit bij iemand waar dat mogelijk is. En laten we opstaan als we merken dat er sprake is van grensoverschrijdend gedrag. Wees beschikbaar en luister als iemand zijn verhaal kwijt wil.

We hebben een sterke God aan onze zijde. Hij is goed en rechtvaardig.